

Hodinka Antal (1864-1946), a kiváló magyar történész és szlavista a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) tagja is volt és 80 évvel ezelőtti (1946. július 15-én bekövetkezett) halálát követő temetésén az MTA részéről **Lukinich Imre** (1880-1950) a korszak egyik legbefolyásosabb történésze, akadémikus (a Magyar Történelmi Társulat elnöke) búcsúztatta és tartotta a hivatalos akadémiai búcsúztatót és emlékbeszédet. Ennek során méltatta Hodinka Antal kárpátaljai gyökereit, bécsi forráskritikai tanulmányait, pécsi egyetemszervező tevékenységét, valamint az MTA rendes tagjaként végzett jelentős történettudományi munkásságát. Lukinich bár Erdély-szakértő volt, de figyelemmel követte a hazai nemzetiségek és szomszédaink történetét is. Ennek megfelelően Hodinka munkásságát is ismerte és felkérte, hogy az általa szerkesztett Klebelsberg-emlékkönyvbe (1925) írjon tanulmányt a hazai ruszin és orosz kulturális és kereskedelmi kapcsolatok korai történetéről („Muszka könyvárusok hazánkban” címmel).

Ezen tények tükrében kézenfekvő, hogy halálának 80. évfordulója alkalmából zajló, jelenlegi emléktábla-avatáson röviden felidézzük Hodinka Antal és az MTA kapcsolatát. Ez a kapcsolat a kölcsönös elismerésen és a magas szintű tudományos értékteremtésen alapult.

Az MTA jóval taggá választása előtt fontos fórumot is biztosított a munkáinak. Több jelentős történeti monográfiája az Akadémia gondozásában vagy annak támogatásával jelent meg. Jó példa erre a 34 éves korában, **1898**-ban kiadott „*Tanulmányok a bosnyák-djakovári püspökség történetéből*” című munkája, amely az MTA *Értekezések a történeti tudományok köréből* sorozatában látott napvilágot (1898. 117-233.).

Felfelé ívelő, professzori és az akadémikusságig vezető tudományos pályájának fontos mérföldköve volt a budapesti egyetemen **1891**-ben megvédett doktori értekezése (*A szerb történelem forrásai s első kora*), az ugyanott, **1905**-ben megszerzett magántanári képesítése (mai fogalmak szerint habilitációja: *A magyar és szláv érintkezések története 1526-ig*). Bár a köztudatban Hodinka Antalt leginkább a ruszinok és görögkatolikusok történetének legfőbb kutatójaként ismerik, ez a korai értekezése bizonyítja, hogy a *teljes magyar-szláv történelmi kapcsolatrendszer szintetikus, átfogó módon* vizsgálta.

Ilyen előzmények után, **1910**-ben jelentette meg az MTA „*A munkácsi görög-katholikus püspökség története*” című monumentális forrásmunkáját, melynek kéziratát már 1908-ban Ipolyi-díjjal jutalmazta. Az MTA még abban az évben **levelező tagjává** választotta addigi tudományos eredményei, különösen a délszláv és ruszin forráskutatásai elismeréseként. Székfoglaló előadását 1911. június 12-én tartotta meg „*A tokaji görög kereskedőtársulat kiváltságának ügye 1725-1772*” címmel, melyet az MTA 1912-ben jelentetett meg nyomtatásban. Ezt követően kezdeti, főként egyháztörténeti jellegű kutatásai, fokozatosan gazdaság-, település- társadalomtörténeti, szlavisztikai, néprajzi irányban bővültek ugyan, de mikor az **MTA 1933-ban rendes taggá** választotta a levelező taggá választás után folytatott magas szintű oktatói és kutatói munkája elismeréseként, a székfoglalóját 1935. május 20-án egy régi kedvenc témájából, a délszláv-magyar kapcsolatok történetéből választotta: „*Ami a karlócai békekötésből kimaradt, és következményei*” címmel, mely a Hadtörténelmi Közleményekben jelent meg (1935. 36. 1. 159-213.).

Sok akadémikus társával ellentétben – akiket az 1940-es évek politikai viharai vagy az 1949-es kommunista akadémiai „tisztogatás” során kizártak vagy háttérbe szorítottak – Hodinka Antal **haláláig (1946. július 15.) az MTA megbecsült, aktív tagja maradt**. Tisztelt akadémikusként érte a halál, így az ő esetében nem volt szükség posztumusz rehabilitációra.

Az MTA és Hodinka Antal kapcsolata a modern korban is folytatódik: **2001-ben alapították meg a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpontot** Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán (mai Egyetemen). Ez az intézmény az MTA határon túli magyar nyelvészeti kutatóhely-hálózatának kárpátaljai bázisaként működik, és projektjeivel ma is szorosan kapcsolódik az MTA hosszú távú tudományos stratégiájához.